

KIPRED

**INSTITUTI KOSOVAR PËR KËRKIME DHE ZHVILLIME TË
POLITIKAVE**

QENDRA PËR ARSIM

**KOSOVA PERBALLË 5 VENDEVE ANËTARE TË BE-së
QË NUK E KANË NJOHUR**

Përgatiti: Mirishahe Syla

Prishtinë, GUSHT 2013

Kosova perballë 5 vendeve anëtare të BE-së që nuk e kanë njohur

HYRJE

Kosova si shteti me i ri brenda Evropës ¹ shtetësinë e së cilës e kanë njohur 23 nga 28 vendet anëtare të Bashkimit Evropian, ka synime të qarta për integrim në BE. Duke pasur parasysh aspiratat e Kosovës për Bashkimin Evropian mos-njohjet të cilat kanë më tepër rëndësi janë ato nga pesë vendet anëtare të këtij organizmi: Qipro, Greqia, Rumania, Sllovakia dhe Spanja.² Përkundër që BE-ja synon të ketë politika funksionale të jashtme dhe të sigurisë, Kosova po has në vështirësi të mëdha në procesin e integritit. **Pesë vendet anëtare të BE-së, të cilat nuk e kanë njohur Kosovën, kanë ndikuar që Kosova të ngec në procesin e integrimeve në Bashkimin Evropian** ³. Përvojat e Kosovës me Bashkimin Evropian na bëjnë me dije se në fakt procesi drejt integritit ka komponentë politike shumë më të fuqishme se sa ato teknike, e që rezultojnë nga mos-njohja e pesë anëtareve të saj. Për këtë arsye domosdoshmerisht theksohet nevoja e përafrimit me 5-shen që nuk e ka njohur shtetësinë e Kosovës në mënyrë që të na mundësohet rrugëtimi tradicional, në vend të sui generis, drejtë anëtarësisë në BE ⁴. Në rrugëtimin e saj drejt BE-së Kosova është në procesin e stabilizim asociimit⁵. Parlamenti Evropian ka miratuar një rezolutë për Kosovën duke i hapur kështu rrugën marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit mes BE-së dhe Kosovës e cila mund të lidhë këtë marreveshje

---

¹ Kosova deklaroi pavaresinë me 17 shkurt 2008

http://sq.wikipedia.org/wiki/Njohja_e_Kosov%C3%ABs_si_shtet_i_pavarur

²Kosova Thërret. Konferencë ndërkombëtare për Kosovën, BE-në dhe rajonin - Promovim i studimeve për marrëdhëniet e BE-së, disa vendeve të rajonit dhe Kosovës. Fondacioni i Kosovës për Shoqëri të Hapur dhe British Council. Prill 2012.

³Publikohet Studimi mbi raportet Kosovë-BE. Bota Sot. Marrë nga:

<http://www.botasot.info/kosova/219547/publikohet-studimi-mbi-raportet-kosove-be/>[Qasur me:10.08.2013]

⁴Lulzim Peci. Rebusi i integritit të Kosovës në BE dhe pesë vendet anëtare që nuk e kanë njohur pavaresinë. Prishtinë: Magazina Europiane. Soros. 2012.

⁵ Procesi i Stabilizim-Asociimit (SAP), i miratuar dhe vënë në fuqi më 1999, është korniza e politikave të Bashkimit Evropian për Ballkanin Perëndimor, në kuadër të së cilës zhvillohet procesi i integritit të këtyre shteteve në BE deri në anëtarësimin e tyre të plotë.

edhe pse pesë vende të BE-së nuk e kanë njohur pavarësinë e saj⁶. BE-ja duhet të dërgojë porosi të qarta për gjithë rajonin dhe për Kosovën në veçanti për proceset integruese⁷.

QIPRO

Qipro nuk ka as marrëdhënie zyrtare as jozyrtare me Republikën e Kosovës. Është njëri prej pesë shteteve anëtare të BE-së që nuk e njeh Kosovën, por është shteti i vetëm anëtar i Unionit që nuk kontribuon në forcën e EULEX-it në Kosovë, në misionin e BE-së për sundimin e ligjit në Kosovë.⁸ Qëndrimi i Qipros ndaj Kosovës është aq i prerë sa nuk njeh as dokumentet e Kosovës⁹. Ka pak të ngjarë që në të ardhmen e afërme të ndodhë ndonjë ndryshim i qëndrimit në marrëdhëniet ndërmjet Qipros dhe Kosovës. Ndryshimi i politikës do të bazohet në rezultatin e dialogut ndërmjet Prishtinës dhe Beogradit¹⁰. Vlerësimet e mëparshme për kapacitetin e BE-së për transformimin e strukturës nxitëse të palëve ka dëshmuar se është mjaft optimiste, por joreale¹¹. Ka një numër pengesash politike, institucionale dhe kulturore që japin pak shpresë për ndryshimin në marrëdhëniet ndërmjet Qipros dhe Kosovës në të ardhmen e afërt¹².

GREQIA

“Greqia nuk e ka njohur shpalljen e njëanshme të pavarësisë së Kosovës. Ne besojmë se çështje të këtij lloji duhet të zgjidhen përmes diplomacisë dhe konsensusit. Stabiliteti i

---

⁶ PE miraton rezolutën për Kosovën, 5 vendet ta njohin Kosovën. Qendra për informim e Kosoves. Marre nga: <http://www.kosova.com/artikulli/90393> [Qasur me: 09.08.2013]

⁷ Ahtisaari shprehet i shqetësuar për njohjet. Telegrafi. Marre nga: http://time.ikub.al/6c2ea9fdeb/b77e6a0b72986b2e3042899df8804aff/Lajm_Ahtisaari-shprehet-i-%20shqetesuar-per-njohjet.aspx [Qasur me: 07.08.2013]

⁸ G.Crevi, EULEX Kosovë’, në G. Grevi et al., *Politika Europiane për Siguri dhe Mbrojtje* (Lisbonë: Instituti i BE-së për Studime të Sigurisë, 2009), faqe 353-368

⁹ Sot Qiproja eksporton vetëm një produkt në Kosovë, megjithatë nuk importon asnjë prodhim prej saj; shih Republika e Qipros, Statistikat tregtare brenda dhe jashtë BE-së sipas prodhimeve dhe vendeve (Nikozia: Sherbimi Statistikor i Qipros, 2011).

¹⁰ Grupi Nderkombëtar i Krizës, ‘Kosova veriore: sovran i dyfishtë në praktike’, *Raporti i Europës* nr. 211, 14 mars 2011

¹¹ T.Diez, M.Albert, S.Stetter, ‘Bashkimi Europian dhe konfliktet kufitare: Fuqia transformuese e integritimit’ Organizata ndërkombëtare, 2006, 60 (2), faqe 563-593; T.Diez, M.Albert, S.Stetter. *Bashkimi Europian dhe konfliktet kufitare: Fuqia transformuese e integritimit dhe asociimit* (Kembrixh: Shtypi I Universitetit të Kembrixhit, 2008).

¹² Punim lidhur me qëndrimin për Kosovën DR. GIORGOS KENTAS, profesor asistent për politikën ndërkombëtare, Universiteti i Nikozisë, Qipro.

rajonit më të gjerë mbetet themeli i politikës sonë”¹³ Ky është qëndrimi zyrtar i qeverisë greke, që është publikuar në faqen e internetit të Ministrisë greke të Punëve të Jashtme. Argumentet për mosnjohje të Kosovës bazohen kryesisht në 3 pika, të cilat janë: Kundërshtimi i hapur i së drejtës ndërkombëtare; Keqtrajtimi i pakicave, kryesisht asaj serbe; Krijimi i parajsës së kimit të organizuar ¹⁴ Athina ka ruajtur kanalet zyrtare të komunikimit me Prishtinën, ka pranuar dokumentet e lëshuara nga autoritetet e Kosovës, ka lehtësuar komunikimin dhe transportin e qytetarëve ndërmjet Kosovës dhe Greqisë dhe ka përkrahur tregtinë dhe investimet ndërmjet dy palëve. Përveç kësaj, Greqia është posaçërisht aktive në dhënien e ndihmës ndaj Kosovës përmes Zyrës së saj Ndërlidhëse në Prishtinë.¹⁵

RUMANIA

Rumania nuk e ka njohur pavarësinë e Kosovës dhe ka paraqitur një argument gjithëpërfshirës kundër saj në Gjykatën Ndërkombëtare të Drejtësisë (GJND). Me Prishtinën nuk janë vendosur kurrfarë marrëdhëniesh diplomatike dhe nuk ka pasur ndonjë komunikim zyrtar institucional, përveç një zyre ndërlidhëse nën mandatin e KB-së. Madje edhe para pavarësisë, kur Kosova ishte krahinë nën UNMIK-un, nuk kishte marrëdhënie as zyrtare e as jozyrtare ndërmjet Rumanisë dhe subjektit autonom. Dy arsyt kryesore për këtë janë politika e jashtme e Rumanisë dhe mënyra e përshtatjes së çështjes së Kosovës (në perspektivën historike dhe në kontekstin aktual), situata e brendshme politike, pasi çështja lidhjet ngushtë me interesat e brendshme dhe të jashtme të administratës aktuale¹⁶ Një ndër arsyt kryesore është problemi me pakicën hungareze.

SLLOVAKIA

---

¹³ ¹³ Marrëdhëniet bilaterale të Greqisë – Kosova*, Republika Helene – Ministria e Punëve të Jashtme <http://www1.mfa.gr/en/blog/greece-bilateral-relations/kosovo/>

¹⁴ Greqia – Kosova - Një marrëdhënie e ndërlikuar Dr. Ioannis Armatokolas, studiues i lartë në ‘Stavros Costopoulos’, Fondacioni Helen për Politikë Europiane & të Jashtme (ELIAMEP) & ligjërues, Departamenti i studimeve ballkanike, sllave dhe orientale, Universiteti i Maqedonisë Apostolis Karabairis, studiues i ri, Fondacioni Helen për Politikë Europiane & të Jashtme (ELIAMEP) Tetor 2011

¹⁵ Klubi për Politikë të Jashtme, op.cit

¹⁶ Gjendja aktuale e marrëdhënieve ndërmjet Rumanisë dhe Kosovës dhe gjasat për përparim. Oana Popescu-GlobalFocus, Bukuresht Tetor 2011

Slovakia, si një prej shteteve që nuk e ka pranuar pavarësinë e Kosovës deri më tani, nuk ka ndonjë indikacion që sugjeron 'ndryshim të vendimit' në këtë drejtim.¹⁷

Slovakia është treguar e moderuar sa i përket kontakteve liberale. Ajo ka zyren ndërlidhëse në Prishtinë¹⁸. Slovakia nuk ka marrë pjesë në përgatitjen e Misionit të BE-së në Kosovë për Politikën e Përbashkëta për Siguri dhe Mbrojtje, megjithatë, posa EULEX-i deklaroi që ka arritur 'kapacitetin e plotë veprues' në fund të vitit 2008, Slovakia filloi të kontribuonte me numër të kufizuar zyrtarësh policorë, që ndryshonte ndërmjet gjashtë dhe tetë. Slovakia nuk ka marrë pjesë në komponentët e gjyqësorit ose të doganave¹⁹. Menjëherë pas shpalljes së pavarësisë në shkurt të vitit 2008 dhe menjëherë para lëshimit për herë të fundit të dokumenteve të udhëtimit dhe letërnjoftimeve, Slovakia i pranoi dokumentet e UNMIK-ut, por nuk pranonte dokumentet e lëshuara nga autoritetet e Republikës së Kosovës²⁰.

SPANJA

Zyrtarisht, Spanja nuk e ka njohur Kosovën për arsye që zakonisht janë cituar nga ata që e kundërshtonin atë: përmendja e sovranitetit dhe integritetit territorial të Republikës Federale të Jugosllavisë në Rezolutën 1244, statusi i Kosovës si krahinë e Serbisë (dhe jo si republikë e federuar) në Jugosllavi, mungesa e marrëveshjes ndërmjet palëve ose një rezolutë e KB-së, krijimi i një shteti 'për arsye krejtësisht etnike'.²¹ Poshtu respektimi i tri parimeve: e drejta ndërkombëtare, stabiliteti rajonal dhe uniteti i veprimit i Bashkimit Europian²² Për dallim nga shumica e vendeve mosnjohëse që kanë interesa në rajon, Spanja shkëputi çdo lidhje të përfytyrueshme me autoritetet e Kosovës së pavarur dhe hoqi dorë nga çdo lloj përfaqësimi në Prishtinë, qoftë në formën e zyrës së përhershme.²³ Qëndrimi zyrtar ishte që Spanja parapëlqente një zgjidhje

---

¹⁷ Slovakia dhe Kosova: më afër se ç' duket ELIŠKA SLÁVIKOVÁ, EUROPEUM, Pragë, shtator 2011

¹⁸ Lulzim Peci. REBUSI I INTEGRIMIT TË KOSOVËS NË BE DHE PESË VENDET ANËTARE QË NUK E KANË NJOHUR PAVARËSINË. Prishtinë: Magazina Europiane. Soros. 2012.

¹⁹ Slovakia dhe Kosova: më afër se ç' duket ELIŠKA SLÁVIKOVÁ, EUROPEUM, Pragë, shtator 2011

²⁰ Po aty.

²¹ Bernardino León Gross 'La posición española sobre Kosovo' Cinco Días, 20 shkurt 2008

²² The Australian, 19 shkurt 2008; B92 faja në internet: www.b92.net/eng, 19 shkurt 2008; Clarín, 19 shkurt 2008

me marrëveshje dhe nuk i pëlqente shpallja e njëanshme e pavarësisë, por që do të kontribuonte në qëndrimin e përbashkët euro-atlantik dhe, në veçanti, të BE-së²⁴ Spanja nuk e ka ndryshuar qëndrimin e saj themelor kundër njohjes që nga shkurti 2008, por nuk do të thotë që ajo ka qëndruar si vëzhguese pasive e situatës. Në të vërtetë, Spanja ka ndërmarrë nisma dhe i ka bllokuar ato dhe ka mbetur aktive si dhe reaguese gjatë gjithë periudhës²⁵

PËRFUNDIM

Është në interesin e Kosovës që të zhvillojë mënyra të reja komunikimi më këto shtete, rrugë të reja të cilat do ti paraprinin njohjeve nga këto. Marrëdhëniet më të mira të Kosovës me këto shtete do të fuqizonin perspektivën e saj për në BE, dhe do të rriste zërin e saj në arenën ndërkombetare. Rrugët përmes të cilave Kosova mund të krijojë marrëdhënie me shtetet që akoma s'e kanë njohur janë të ndryshme. Duke u nisur nga përmirësimi i imazhit të saj në sytë e publikut të këtyre shteteve, duke marrur parasysh perceptimet e gabuara që mund ti kenë për Kosovën në përgjithësi, këtë mund ta bëjmë duke shfrytëzuar edhe personalitetet e famshme prej lëmive të ndryshme. Poashtu duhet të zhvillohet komunikimi edhe përmes përfaqësuesve të shoqërisë në grupe të përbashkëta rajonale. Të zhvillohen programe për promovimin e shkëmbimit kulturor ose sportiv. Duke parë se për këto shtete ka rëndësi raporti i Kosovës me Serbinë, do të duhej të punohej edhe në këtë drejtim, duke treguar një frymë të bashkëpunimi me qytetarët atje. Mendimi i GJND-së për ligjshmërinë e shtetësisë së Kosovës, duhet të përdoret si argument shtesë për njohje nga këto shtete. Dhe për fund ajo që këto shtete duhet ta kenë të qarta është se, njohja e shtetësisë së Kosovës, nuk do të sillte dëme për asnjë palë, por në fakt do të kontribuonte në krijimin e një bashkëpunimi më të mirë ndërmjet vendeve evropiane.

---

²³ Pozicioni i Spanjës në Kosovë Nga JORDI VAQUER I FANÉS, drejtor i CIDOB, Qendra e Barcelonës për Studime Ndërkombëtare Tetor 2011

²⁴ El País, 12 dhjetor 2007

²⁵ . Pozicioni i Spanjës në Kosovë Nga JORDI VAQUER I FANÉS, drejtor i CIDOB, Qendra e Barcelonës për Studime Ndërkombëtare Tetor 2011